

A szerzetesi avatás bizánci rítusa

Egy olyan posztbizánci görög liturgikus szöveg fordítását és kommentárját szeretném közzétenni, amely jóllehet már megjelent a JATE Szláv Intézetének egy korábbi kiadványában¹, ám két hiányossággal: a görög szöveg nem volt mellékelve a fordításhoz, és a jegyzetek egy része – szerkesztési okokból – hibás sorszámmal jelent meg. Mindkét hiányosságot ezúton szeretném pótolni. Természetesen több év elmúltával sem a fordítás, sem a jegyzetek szövege nem maradt változatlan.

Kora keresztény aszketikus törekvések

Az aszketikus szándék már kezdettől fogva jelen volt a keresztény egyházi közösségekben. Erre számtalan bizonyítékot lehet találni az apostoli levelekben. Ám a világból való szervezett és tudatos kivonulásról – olykor a távoli pusztaságokba –, azaz mai értelemben vett szerzetességről valószínűleg csak a III–IV. századtól lehet beszélni. A szerzetesség forrását bizonyára Egyiptomban és Szíriában kell keresnünk, a IV. század elején vagy még korábban. Ám nem sokkal később már Kis-Ázsiában és a Római Birodalom új fővárosában, Konstantinápolyban is jelentkezik az aszketikus mozgalom. Majd a Szentföldön és a Sinai-hegyen is követőkre talál. Általánosan elterjedt a hagyomány, hogy a remete-szerzetesség atyja (Egyiptomi) Nagy Szent Antal († 355–356). Ám tudjuk, milyen hatással volt rá a nála idősebb és a pusztában korábban letelepedett Remete Szent Pál². Szent Antal nem állított össze mai értelemben vett regulát. A remete-települések egymástól függetlenül szervezték életüket, lelki vezetésért viszont egy szentéletű „öreghez” fordultak. Ez volt az egyiptomi szerzetesség eredeti formája, amelyet „fél-remeteségnek” nevezhetünk. A szerzetesek számának jelentős növekedésével egy szabályozott közösségi életforma és regula iránt is növekedett az igény. A „kinovion” (cönóbium, azaz „közös élet”) első szervezőjének hagyományosan Szent Pakhómioszt tartják († 346–347), aki a Nílus vidékén alapított monostorokat. A szerzetesi élet harmadik formája a „lavra”, amely mintegy a remeteségnek és a szervezett közösségi életnek az ötvözetét képezi. Két nagy nevet kell az aszkézis e formája kapcsán megemlíteni: (Egyiptomi) Nagy Szent Makarioszt († 390) és Szent Ammont.

1 Imrényi Tibor: *A kis szerzetesi fogadalom (szhíma) azaz a palást (mandiasz) felöltésének szertartása*. In: *Óorosz irodalom és ikonfestészet. Óorosz irodalom és kultúra. Tanulmányok, források*. JATE Szláv Intézete, Szeged, 1999. 184–207.

2 „Remete” vagy „Thébai” Szent Pálról van szó († 341 k.), akit a hagyomány a keresztény világ „első remetéjének” tart, és akit Egyiptomi Szent Antal nem sokkal a remete halála előtt maga is meglátogatott, majd eltemetett.

Kivételes helyet foglal el a szerzetesség történetében Nagy Szent Vazul († 379), a kappadókiai Cezárea érseke, a szerzetesi élet nagy szervezője Kis-Ázsiában. Számára elsődleges volt a közösségi élet ideálja, ám nem vetette el a remete életformát sem. Ez abban nyilvánult meg, hogy ő maga is alapított remetésegeket. Mégis, a cönóbiumot tekintette a szerzetesi élet leghitelesebb formájának. A bizánci korszak későbbi örököseiként csupán olyan nagy és meghatározó személyiségeket említsünk meg, mint Sztudioni Szt. Teodor († 826), vagy Nagy Szt. Ióanikiosz († 834), akik a szerzetesi spiritualitásnak azt az alapvetően kétfajta hagyományát vitték tovább, mely pár évszázaddal később, a XVI. század Oroszországában – legközismertebb és legtöbbször emlegetett példaként – Joszif Volockij és Nyil Szorszki lelkiségében öltött testet.³

Az ortodox szerzetességnek a mai gyakorlat szerint, ha a noviciátust még nem számítjuk ide, három fokozata van: A „reverendaviseelő”, akit még nem öltöztetnek be a teljes szerzetesi ruhába, de már ő is az „angyalokhoz hasonló” életben jár, amire a pap első imája is utal: „Méltasd őt arra, hogy méltóképpen éljen ebben az angyali életmódban.” A második fokozat a szerzetesség első valódi rendje, a „kiszogadalom” vagy „szhíma” (σχῆμα, mely szó szerint „formát, alakot”, de „viseletet, ruhát” is jelent, és nyilvánvalóan arra a kereszt ábrázolásával ellátott kisméretű szövetdarabra utal, melyet a jelölt a felnyírás során ölt magára és visel). Ennek során a szerzetes új nevet is kap. A harmadik pedig a „nagyfogadalom, vagy a „nagy és angyali szhíma”.

A keresztény szerzetesség gyökerei, mint ezt a szertartás elemzése során is látni fogjuk, egészen a krisztusi evangéliumi tanításig és lelkiségig vezethetők vissza. Nem valamilyen extrém életmód, nem is csupán egy szűk keresztény elit számára áll nyitva, hanem egészen egyszerűen a krisztusi élet ideálját és egyúttal az első jeruzsálemi keresztény közösség evangéliumi ideálját⁴ akarja minden korok számára ébren tartani az Egyházban.

Már a XI. századtól kezdve Oroszországban is megjelennek a monostorok. Az oroszországi szerzetesség és egyben vallási élet lelki bölcsőjének tartott Kijevi Barlangmonostor alapítása Szt. Antal (Antonyj Pecserszkij) nevéhez fűződik, aki 1051-ben hozta a Kijevi Rusz földjére az áthoszi szerzetesi hagyományt. Orosz földön a későbbiek során is felbecsülhetetlen volt a monostorok szerepe. Nemcsak a tisztán lelki, vallási élet, hanem a művelődés kiemelkedő központjaivá is váltak. A monostorokban írták a krónikákat, itt virágzott az írásművészet, teológiai, történelmi és irodalmi alkotások fordításainak a hosszú sora született, és nem utolsósorban az ikonfestészet remekművei jöttek létre. Mindez döntően a keresztény élet megszentelésére törekvő ismert és ismeretlen szerzetesek nevéhez fűződik. A vallási és a társadalmi életet egyaránt döntően befolyásoló szerzetesi élet kiindulópontját jelentő

3 Ld. Imrényi Tibor: *Ortodoxia és szerzetesség*. In: Posztbizánci Közlemények I. A KLTE Művészettörténeti Tanszékének kiadványa, Debrecen, 1994. 83–92.

4 ApCsel 1–6. *Biblia. Istennek az Őszövetségben és az Újszövetségben adott kijelentése*. Magyar Bibliatársulat, Budapest, 1996. (A továbbiakban: *MBT*)

fogadalomtétel szertartásának az alapos ismerete nélkül mind a bizánci, mind a közel-keleti keresztény, mind a délszláv vagy az orosz kultúrával kapcsolatos tudásunk hiányos lenne.

Ez a fordítás a következő kiadás alapján készült:

ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΗΤΟΙ ΤΟΥ ΜΑΝΔΥΟΥ. „ΑΣΤΗΡ”, ΑΘΗΝΑΙ, 1986, pp. 190–199. A fordítási munka alapját a jelenleg is érvényben lévő egyházi liturgikus szöveg képezte. Ahol lehetőségem nyílt rá, igyekeztem összehasonlító megjegyzéseket is tenni a rendelkezésemre álló mai orosz, ill. szerb források alapján.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a görög és a szláv (ill. orosz, szerb és más nyelveken is használt) terminológia nem mindenben fedi egymást, sőt a szertartás egyes mozzanatainak sorrendje is eltérhet egymástól. Ezek az eltérések viszont egy-egy helyi ortodox egyház kialakult gyakorlatában teljesen természetesek, és mint látni fogjuk nem változtatnak a kisfogadalom szertartásának alapvető szemléletén és gyakorlatán, amely spirituális tartalmát tekintve — eltekintve annak profetikusságától, az anyagi életre mutató jellegétől és küldetésétől⁵ — valójában nem más, mint a jól ismert evangéliumi példázatban szereplő „tékozló fiú” magába szállása, visszatérése és visszafogadása az „atyai házba (Lk 15, 11–32.).

A kis szerzetesi fogadalom (szhíma) azaz a palást (mandiasz) felöltésének szertartása

Miután az éjféli utáni gongütések elhangzottak,⁶ és a testvérek elkezdték olvasni az imaórákat,⁷ a templomfelügyelő⁸ bevezeti a felnyírandó személyt, aki térdet hajt a Királyi Ajtó előtt,⁹ majd a testvérek mindkét kara, majd az apát előtt kimegy a temp-

5 Lk 20, 34–36. MBT.

6 Valójában egy speciális gyalult és faragott fából készült, hosszúkás, deszka-alakú „gongról” van szó, amelyet fakalapáccsal ütnek, meghatározott szövegritmus szerint, és körüljárják vele az egész monostort, jelezve a fontosabb istentiszteletek kezdetét, úgy hogy az mindenütt hallható legyen. A mai görög nyelvben „σημαντρο”-nak nevezik. Haranggal szokás jelezni a hajnali és az esti istentiszteletek kezdetét és a liturgia, illetve a liturgiát helyettesítő délelőtti istentiszteletet. Fagonggal jelzik viszont a templom körül járva az éjféli istentisztelet, az imaórák és a lenyugvási istentisztelet (kompletóriumot) kezdetét. Nagybőjten természetesen ez a rend változik. Jóval kevesebb a harangozás, és sokkal több a fagonggal való hívás az istentiszteletekre.

7 A harmadik és a hatodik imaóráról van szó, melyet együtt, a Szent Liturgia előtt, az ún. proskomidia, azaz a Liturgiára való előkészület közben szokás végezni.

8 Ἐκκλησιαρχης, régen „egyházi kincstárnoknak” is nevezték. Egy különleges feladattal megbízott személyről van szó, aki az ortodox egyházban szokásos hagyomány szerint minden szempontból felel a templom rendjéért.

9 Az ikonosztáz középső, kétszárnyú ajtaja, mely elválasztja az oltárrészt a templomhajótól.

lom előcsarnokába, és leveti addig viselt ruháit. A Szent Liturgia megkezdésekor odaáll az előcsarnok kapujába¹⁰, öv nélkül, mezítláb, fedetlen fővel.

Miután elénekelték az antifonokat,¹¹ a Kis Bemenetet követően,¹² a „Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek” után eléneklik a napi kondákiót,¹³ a „most és mindenkor és mindörökkön örökké” után pedig a következő tropáriumot¹⁴ az 1. hangon:

(„A Te sírodat őriző katonák...”)¹⁵

„Ölelő atyai karjaidat hamar tárd ki nékem, mert tékozlón elpredáltam életemet. Kegyelmed kifogyhatatlan gazdagságát számba véve, ne vesd meg, ó, Üdvözítő, elszegényedett szívemet, mert Tehozzád kiáltok, Uram, töredelemmel: Vétkeztem, ó, Atyám, az ég ellen és Ellened.”¹⁶

Miután ezt háromszor elénekelték, a templomfelügyelő bevezeti a testvért (a templomba), egészen a Királyi Ajtóig, aki három helyen és mindannyiszor három ízben térdet hajt.¹⁷

Miután fölállt, az apát e szavakkal oktatja őt:

-
- 10 Szó szerint: „a királyi kapukhoz” (mely nem tévesztendő össze a korábban megnevezett Királyi Ajtóval), azaz a templom előcsarnokát a templomhajótól elválasztó kapuban áll meg.
 - 11 Három antifonról van szó, melyeket nagyobb templomokban két kórus énekel felváltva. Az első, egyes nagy ünnepek kivételével, a 103. (102.) zsoltár, a második, ugyancsak egyes nagy ünnepek kivételével a 146. (145.) zsoltár, mely után következik az ún. „katekumenek credója”, az „Istennek Egyszülött Fia és Igéje” kezdetű énekelt hitvallás, a harmadik pedig – ismét a nagyobb ünnepek kivéve – a „Boldogságok” a Hegyi Beszédből (Mt 5, 3–10).
 - 12 Ünnepeles, liturgikus körmenet az Evangéliumos Könyvvel a templomban, a hívők között, amelynek során a menet a Királyi Ajtón keresztül visszatér az oltárba, és az Evangéliumos Könyvet az oltárasztalra helyezik.
 - 13 Rövid és az ünnepi alkalom szerint változó ének, amelyet a hajnali istentisztelet „kánonjának” 6. ódája után szokás énekelni.
 - 14 Ugyancsak rövid, változó ének, amely az ünnep fő tartalmát foglalja tömören össze, vagy az adott napon ünnevelt szentet dicsőíti.
 - 15 Azaz az itt következő tropáriumot ugyanazon a hangon kell énekelni, mint a kezdő szavakkal megjelölt Nagy Szombat hajnali istentisztelet kánonjának 3. ódája után következő kathizmát. V.ö. Berki Feriz (ford. és összeáll.): *Hymnologia II.* Budapest, 1969. 222. (A továbbiakban: *Hymnologia II.*)
 - 16 A Nagyböjtöt előkészítő második vasárnap hajnali istentisztelete kánonjának 3. ódája után énekelt kathizma. A kathizma fordítása, a magyarországi magyar nyelvű egyházközösségekben bevezetett hivatalos liturgikus fordításról lévén szó, a következő egyházi kiadványból származik: *Hymnologia II.*, 11. Mind a Nagy Szombat hajnali istentisztelet jelzett kathizmájának szövege és dallama, mind az ezzel azonos, ugyancsak nagyböjti jellegű dallam és a tékozló fiú történetét (Lk 15, 11–32) felelevenítő kathizma arra utal, hogy a szerzetesi fogadalomtételnek, annak valódi indítékától függetlenül, kifejezetten bűnbánati jellege van. Ahogyan a tékozló, szó szerint „kicsapongó életet folytató” fiú (Lk 15,13) visszatér az atyai házhoz, úgy tér meg a szerzetesi életre vágó jelölt előző életéből új életébe, az ősi evangéliumi ideálokat ébren tartó szerzetesi, monostori közösségbe.
 - 17 A „térdhajtás” a gyakorlatban jelenthet földig való meghajlást is.

„Testvérem, nyisd meg szívednek füleit, és haldd meg az Úr hangját, Aki ezt mondja: Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek.¹⁸ Most pedig adj Istennek minden egyes kérdésre megfelelő választ, félelemmel és örömmel. Szilárdan légy meggyőződve arról, hogy Maga a mi Üdvözítőnk jelen van itt, fölöttébb magasztalt Anyjával, a szent angyalokkal és összes szentjeivel együtt, és figyel a szádból elhangzó ígékre,¹⁹ hogy amikor eljő ítélni élőket és holtakat,²⁰ megfizessen neked, nem aszerint, amit itt most szavakban előadsz,²¹ vagy amibe beleegyezésedet adod,²² hanem aszerint, amit meg is tartasz abból, amit megígérsz. Most pedig, amennyiben igazságban közeledsz Istenhez, figyelmesen válaszolj nekünk minden föltett kérdésre.”²³

Kérdés: „Miért jöttél ide testvérem, e szent oltárhoz és e szent közösséghez²⁴ borulva?”

Válasz: „Az aszketikus életre vágyva, tisztelendő atyám.”

Kérdés: „Kívánsz-e méltóvá válni az angyali szhímára, és a szerzetesek rendjébe²⁵ lépni?”

Válasz: „Igen, Isten segítségével, tisztelendő atyám.”

A pap: „Valóban jó és boldog dolgot választottál, de vajon véghez is viszed-e? A jó dolgokat ugyanis fáradtsággal szerezzük meg, és az üdvös változásokat²⁶ szenvedéssel.”

Kérdés: „Saját kívánságodból jössz-e az Úrhoz?”

Válasz: „Igen, Isten segítségével, tisztelendő atyám.”

Kérdés: „Nem valamilyen kényszer vagy erőszak folytán?”

Válasz: „Nem, tisztelendő atyám.”

Kérdés: „Megmaradsz-e a monostorban és az aszkézisben utolsó leheletedig?”

18 Mt 11, 28–29. *MBT*.

19 Λόγια, ami „tanítást, kinyilatkoztatást, beszédet” is jelent, tehát többet egyszerű „szavaknál”

20 Idézet a Nikea-Konstantinápolyi Hitvallásból. V.ö.: *Liturgikon I.* (ford. Berki Feriz). Budapest, 1980. 84–85. (A továbbiakban: *Liturgikon I.*)

21 Szó szerint: „nem aszerint, amit itt most (mintegy írásművet) összeállítasz...”

22 Καθολογησαι: Úgy is lehetne fordítani, hogy „eljegyzésként odaigérsz, megígérsz”.

23 A főlnyíró apát vagy püspök természetesen tudja, miért jött ide a jelölt, de azért teszi fel a kérdéseket, hogy mindenki füle hallatára nyilvánvalóvá váljék annak őszinte szándéka.

24 Sunod...a. Szó szerint: „társaság, család”.

25 Itt nem a római katolikus egyházban szokásos, saját névvel megkülönböztetett „szerzetesrendről” van szó, hanem a szerzetesek „karáról (χορός), közösségéről”, vagy általában vett „rendjéről”, mely a „világiak” és a „papi rend” között helyezkedik el.

26 ApCsel 24,3. *MBT*. A κατορθοῦνται kifejezés (szó szerint: „egyenessé, sikeressé tesz, jól véghezvisz”) visszaadásához a Cselekedetek jelzett versében szereplő újszövetségi fordulatot találtam a legalkalmasabbnak, ami talán a legközelebb áll az eredetihez. („Nagy békességet biztosítasz számunkra, nagyra becsült Félix, és üdvös változások történnek népünk javára a te gondoskodásod folytán.”)

Válasz: „Igen, Isten segítségével, tisztelendő atyám.”

Kérdés: „Megőrzöd-e magad a szüzességben, az önmegtartóztatásban²⁷ és az istenfélelemben?”

Válasz: „Igen, Isten segítségével, tisztelendő atyám.”

Kérdés: „Megtartod-e halálodig az engedelmességet az előjárónak és az egész Krisztusban lévő testvériségnek?”

Válasz: „Igen, Isten segítségével, tisztelendő atyám.”

Kérdés: „Elviseled-e a magányos élet minden szorongattatását és megpróbáltatását a Mennyek Országáért?”

Válasz: „Igen, Isten segítségével, tisztelendő atyám.”²⁸

Ezután a pap a következő tanítással fordul hozzá:

„Nézd, gyermekem, milyen ígéreteket tesz Isten Krisztus Urunknak: az angyalok itt láthatatlanul jelen vannak, és följegyzik fogadalmadat, amelyről számot kell majd adnod Jézus Krisztus Urunk Második Eljövetelének napján.

Elmondom most neked, hogy milyen a legtökéletesebb élet,²⁹ amelyben a mi Urunk életmódjának utánzása mutatkozik meg, s mely által megbízható képet kapsz arról, hogy mi az, amit örömmel kell fogadnod, és mi az, amit el kell kerülnöd.

Íme, gyermekem, elhatároztad, hogy az Úrhoz járulsz, és Neki fogsz szolgálni. Ha szerzetes akarsz lenni, először is tisztítsd meg magad minden testi és lelki tisztátalanságtól, és Isten félelmében tedd teljessé megszentelődésedet.³⁰ Tégy szert az alázatos gondolkodásra, amely által az örök javak örökösévé leszel: vesd el a világi életben szokásos vakmerőséget, légy mindenki iránt engedelmes. Zúgolódás nélkül végezd a rád bízott szolgálatokat, az imában légy kitartó, a virrasztásoktól ne riadj vissza, a kísértésekben ne csüggedj el, a böjtölésbe ne fáradj bele. Értsd meg, hogy imával és

27 ApCsel 26,25. *MBT*. A σωφροσύνη a biblikus szóhasználat szerint „józan beszédet, józan, nemes gondolkodást” jelent: „Pál... így válaszolt: »Nem vagyok bolond, nagyra becsült Fesztusz, hanem igaz és józan beszédet szólok«. A Makkabeusok második könyvében pedig ezt olvassuk: „Antiokhosz megszorodott lelkében, és részvétre indult. Sírt az elhunyt felett, akinek nemes volt a gondolkodása és jó a magaviselete” (2Mak 4, 37). *Deuterokanonikus bibliai könyvek a Septuaginta alapján. MBT*. A σωφροσύνη egyébként az egyházatyák használatában mind a testi, mind a szellemi „tisztaságot”, a „józan, nemes gondolkodást” jelentette. A szónak már az ókori görögöknél is hasonló volt a jelentése: „épeszséget, józanságot, mérsékletet”, de a „gyönyörökön, vágyakon való uralkodást” is jelentette. Azaz mind testi, mind szellemi értelemben vett „mérsékletet, önmegtartóztatást”.

28 Minden egyes kérdésre ugyanaz a rövid, alázatos válasz hangzik el, amely magában foglalja a jelölt gyöngeségének és Isten segítségébe vetett reménységének a kifejezését: „Igen, Isten segítségével...”

29 A superlatívus azt jelzi, hogy a jelöltnek már most a lelki tökéletesség legmagasabb fokát kell maga elé célul kitűznie, ha igazi szerzetes akar lenni. Ennek az egyházatyák tanítása szerint – bár a terminológiában egymástól eltérő megfogalmazásokat is találhatunk – lényegét tekintve három foka van: az első a megtisztulás, a második a megvilágosodás, a harmadik, legmagasabb fok az Istennel való egyesülés, Isten „látása”, az „átistenülés”. V.ö.: Archim. Hierotheos Vlachos: *Orthodox Spirituality. Birth of the Theotokos Monastery, Levadia, Greece, 1994. 40–59.*

bőjttel³¹ kell kiengesztelned Istent. A betegségekre ne tekints közömbösen,³² figyelj a gonosz gondolatokra, mert az Ellenség nem fog nyugodni, eléd tárja majd korábbi életed emléket, és gyűlöletet kelt benned az erényes életmóddal szemben. Ha ráléptél az útra, amely a Mennyek Országába vezet, nem szabad hátratekintened, mert így nem leszel alkalmas a Mennyek Országára.³³ Semmit se tekints becseesebbnek Istennél: ne szeresd se apádat, se anyádat, se testvéreidet,³⁴ se bárkit rokonaid közül, se önnön magadat Istennél jobban,³⁵ se e földi országokat,³⁶ se bármiféle nyugalmat vagy megtiszteltetést. A szegénységet ne utasítsd vissza, se azt, ha valamilyen szerencsétlenség ér, vagy embertársaid részéről megaláztatás, vagy bármi más, amit terhesnek vélsz, ami megakadályozna abban, hogy Krisztus után fuss, Inkább tekints szüntelenül azokra a javakra, amelyeket Isten a Benne való reménnyel élők számára készített, gondolj a világ kezdete óta élt vértanúkra, szent életűekre, akik sok verítéssel és szenvedéssel, mérhetetlen sok vérrel, sőt halálukkal szerezték meg mindezeket, légy éber mindenben, szenvedj el mindent, mint Krisztus jó vitéze,³⁷ Aki az Ő gazdag irgalmában érettünk szegénné lett,³⁸ hozzánk hasonlóvá lett,³⁹ hogy mi gazdaggá váljunk⁴⁰ az Ő Országá által. Ezért nekünk Őt kell utánoznunk, Érette mindent el kell

30 2Kor 7,1. *MBT*. Szinte szó szerinti idézet: „...tisztítsuk meg magunkat minden testi és lelki tisztátalanságtól, és Isten félelmében tegyük teljessé a mi megszentelődésünket”. Az eddigi és a következőkben szereplő számos, szinte szó szerinti vagy „rejtett” szentírási idézet arról tanúskodik, amiről már Nagy Szent Vazul (Bazil, † 379) is írt. 22. sz. levele „A szerzetesi élet tökéletességéről”, amelynek címzettje ismeretlen, arról tanúskodik, hogy számára az aszketikus élet ideálja egyenesen a Szentírásból ered, sőt, ez az életforma tulajdonképpen azonos a keresztény ideállal. Ez abból is kiderül, hogy intelmei vissza-visszatérő formában „a kereszténynek” szólnak. *A kappadókai atyák. 22. levél, A szerzetesi élet tökéletességéről*. (ford. Ivancsó István). Szent István Társulat, Budapest, 1983.

31 Mt 17, 21; Lk 2, 37. *MBT*.

32 Azaz tekintsd úgy, mint ami Isten akaratával vagy engedélyével történik, a te javadra. Itt talán helyénvaló idézni a Zsidókhöz írt levélből: „...mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkit, akit fiává fogad. Szenedjétek el a fenyítést, hiszen úgy bánik veletek az Isten, mint fiával. Hát milyen fiú az, akit nem fenyít az apja? Ha pedig fenyítés nélkül maradtok, amelyben mindenki részesül, fattyak vagytok, nem pedig fiak. Azután: testi apáink fenyítettek minket, és tiszteletben tartottuk őket, nem kell-e sokkal inkább engedelmeskednünk a lelkek Atyjának, hogy éljünk? Mert ők rövid ideig, a saját elgondolásuk szerint fenyítettek, ő pedig javunkra teszi ezt, hogy szentségében részesüljünk. Pillanatnyilag ugyan semmiféle fenyítés nem látszik örvendetesnek, hanem keservesnek, később azonban az igazság békességes gyümölcset hozza azoknak, akik megedződtek általa.” (Zsid 12, 6–11.) *MBT*.

33 Lk 9, 62. *MBT*.

34 Mt 10, 37. *MBT*.

35 Mt 10, 39. *MBT*.

36 τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου: azaz az előbb említett Mennyek Országával szemben. Ebben az is nyilván benne rejlik, hogy semmiféle „királyi hatalmat”, azaz általában a „hatalom” kísértését, amellyel az ördög akarta magát Jézust megkísérteni. Lk 4, 5–6. *MBT*.

37 Minthogy az ortodox keresztelési szertartás lényegét tekintve egy „katonai eskütétel” Krisztus mellett, a szerzetesjelölt is, mintegy másodszer megkeresztelkedve, megújítja ezt az esküt, ígéretet tesz arra, hogy „Krisztus jó vitéze” lesz. V.ö.: Berki Feriz (ford. és összeáll.): *Evchologion*. Budapest, 1997. 22–23.

viselnünk, éjjel-nappal tökéletesedve parancsolataiban. Mert Maga az Úr mondta: Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem.⁴¹ Erre mindig készen kell lenned, hogy mindhalálig teljesítsd minden parancsolatát, akár éhezned vagy szomjúhoznod kell, akár mezítelenséget kell elviselned, bántalmazást, gúnyolódást, gyalázatot vagy üldöztetést és sok egyéb terhes fájdalmat, amelyekben az Isten szerint való igazi élet rajzolódik ki. Ha majd mindezt elszenveded, örülj, ahogy az Írás mondja, mert jutalmad bőséges a mennyekben,⁴² Jézus Krisztusban, a mi Urunkban, Akié a dicsőség mindörökké. Ámen.”

Kérdés: „Beleegyezésedet adod-e ily módon mindebbe, Isten erejébe vetett reménnyel, és kijelented-e, hogy életed végéig kitarasz ezekben a fogadalmakban?”

Válasz: „Igen, Isten segítségével, tisztelendő atyám.”

A pap ezután a következő imát mondja:

„Isten, Aki nagy irgalmasságú és igen könyörületes, Aki megnyitja mérhetetlen jóságának tisztaságos irgalmát mindazok előtt, akik vággyal és forró szeretettel járulnak hozzá, Aki azt mondta, még ha meg is feledkeznek csecsemőjéről az asszony, én akkor sem feledkezem meg rólad,⁴³ Aki a te vágyadat is látja, és elhatározásodhoz hozzáadja saját erejét parancsainak teljesítésére, viselje gondodat, vegyen ölelő karjaiba, pajzsával óvjon téged, legyen számodra az ellenséggel szemben biztonságot nyújtó fal, állhatatosságod sziklája, vigasztaló támaszod, erődnek forrása, bátorságod kútforrása,⁴⁴ vitézséged szövetségese, hálótársad és segítséged, Aki megédesíti és megörvendezteteti szívedet Szentlelkének vigasztalásával, és méltat téged szent és szentéletű atyáink, Antal,⁴⁵ Euthümiosz,⁴⁶ Száva⁴⁷ és a vele lévők (nők esetében: a szent, első vértanú Tekla,⁴⁸ Eupraxia,⁴⁹ Olimpia⁵⁰ és a vele lévők) osztályrészére, akikkel együtt örökölni is fogod a Mennyek Országát, a mi Urunk Jézus Krisztusban, Akié a dicsőség, a hatalom, az ország és az erő, az Atyával és a Szentlélekkel együtt, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Ámen.”

38 2Kor 8, 9: „Mert ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét; hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.” *MBT*.

39 Fil 2, 7. *MBT*.

40 2Kor 8, 9. *MBT*.

41 Mt 16, 24. *MBT*.

42 Mt 5, 6–12. *MBT*.

43 Ézs 49, 15. *Ó- és Újszövetségi Szentírás a Neovulgáta alapján*. Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 1997. (A továbbiakban: *SZJBT*.)

44 Πορρισμός, szó szerint: bátorságod „biztosítója”. Az εὐψυχία („bátorság”) egyébként „lelki jószágot” is jelent, itt mégis bátorsággal fordítottam, mert a felnyírandónak és a már felnyírt szerzetesnek is elsősorban erre lesz szüksége a rá váró testi és lelki kísértésekkel szemben. Az εὐψυχία-t körbevevő szinonimák is ezt az értelmezést támasztják alá.

45 (Egyiptomi) Nagy Szent Antal. Ünnepe az ortodox egyházi naptár szerint: Jan. 17.

46 Nagy Szent Euthümiosz, jan. 20.

47 „Megszentelt” Száva, dec. 5.

48 „Első vértanú” és „apostolokkal egyenlő” Tekla, szept. 24.

49 Júl. 25.

Miután a (jelölt) meghajta a fejét, és a diakónus fennhangon mondja:

„Könyörögjünk az Úrhoz”,

a pap ráteszi a Szertartáskönyvet (a „szhimatológiont”),⁵¹ és úgy mondja a következő imát, hogy mindenki hallja:

„Urunk, Istenünk, Aki parancsolatod által méltónak mondtad azokat, akik az élet minden dolgát elhagyják, rokonokat, barátokat, és követnek téged,⁵² fogadd el a Te (a nevének mondja) szolgálodat is, aki lemondott mindezekről⁵³ a Te szent parancsolataid szerint, és vezesd őt a Te igazságodban, aki minden habozás nélkül borult ide hozzád. Vedd körül a Te Szentleked erejével, hogy semmilyen ellenséges mesterkedés ne vehessen erőt rajta, ajándékozz számára állhatatosságot, hogy mindig kedvedben járjon, Szentséges Nagyasszonyunk, Istennek Szülője és minden Szenteknek közbenjárásai által, akik kezdettől fogva kedvedben jártak. Mert áldott és dicsőített a Te fölöttébb tisztelt és fenséges neved, az Atyáé és Fiúé és Szentléleké, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Ámen”

A pap: „Békesség mindnyájatoknak!”

A diakónus: „Fejünket hajtsuk meg az Úrnak!”

A pap:

„Urunk, Istenünk, Aki reménysége és menedéke vagy mindazoknak, akik Benned reménykednek, Aki a Te Krisztusod emberré válása által az üdvösség különféle útjait mutattad meg nekünk, fogadd el a Te (a nevének mondja) szolgálodat, aki elhagyta a világi vágyakat és Tenéked, az Uralkodónak szánta oda magát élő, Neked tetsző áldozatul.⁵⁴ Végy el tőle minden testi vágyat és oktan képzelgést, hogy az érzéketlen hajszalak elvétele által elvessen magától minden oktan gondolatot és tettet, és méltóvá váljon arra, hogy magára vegye a Te boldogító igátat és könnyű terhedet,⁵⁵ felvegye a keresztet és kövessen Téged⁵⁶, Uralkodóját. Őrizd meg őt a Te megszentelődésedben,⁵⁷ ajándékozz neki jó elhatározást a Te szent parancsolataid megőrzésében,

50 Olimpia diakonissza, júl. 25. Ez utóbbi esetben (vagy Száva és Tekla esetében) nem az egységesen használt görög nevek magyar helyesírását, hanem a hagyományos, a magyar liturgikus és világi gyakorlatban bevett írásmódot követtem. A nevek „magyarosításának” a kritériumát úgy próbáltam meghatározni, hogy ahol a görög szónak volt bevett, közzismert magyar megfelelője, ott ezt használtam. Ahol ilyen nem volt, ott az átírási szabályzatot követtem.

51 Az ún. Nagy Szertartáskönyvet, amely minden, nemcsak a pap, hanem a püspök vagy a felnyíró papi személy (apát, főapát) által végzett szolgálatokat is magában foglalja, vagy csupán a különböző fokozatú szerzetesi avatásokat és felnyírásokat tartalmazó speciális szertartáskönyvet, az itt is említett σχηματολόγιον-t.

52 Krisztusnak itt idézett szavai negatív értelemben szerepelnek az evangéliumban. „Aki jobban szereti apját vagy anyját, mint engem, az nem méltó hozzám; aki jobban szereti fiát vagy leányát, mint engem, az nem méltó hozzám; és aki nem veszi fel keresztjét, és nem követ engem, nem méltó hozzám (Mt 10, 37–38) MBT. Ennek pozitív értelmében tehát, aki „elhagyott mindent, és követte” Jézust (Mt 19, 27), Jézus tanítása és „parancsolata által méltónak mondatik”.

53 Lk 9, 61; 14, 33.

54 Róm 12, 1. MBT.

55 Mt 11, 30. MBT.

56 Mt 16, 24; Mk 10, 38; Lk 14, 27. MBT.

számláld őt alkalmas időben a Te kiválasztottjaid közé. A Te Egyszülött Fiadnak kegyelme és emberszeretete által, Akivel áldott vagy Szentséges, Jóságos és Éltető Lelkoddal együtt, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Ámen.”

Ezután a pap rámutat a Szent Evangéliumra, és ezt mondja:

„Íme, Krisztus áll itt előtted láthatatlanul. Lásd, senki sem kényszerít arra, hogy ehhez a fogadalomhoz („szhímához”) járulj. Lásd, hogy saját elhatározásodból akard eljegyezni magad a nagy és angyali szhímával.⁵⁸”

Válasz: „Igen, tisztelendő atyám, saját elhatározásomból.”

Miután (a jelölt) így beleegyezését adta, a pap a Szent Evangéliumra helyezi az ollót, és így szól hozzá:

„Vedd az ollót, és add ide nekem.”⁵⁹

A pap átveszi azt, majd visszateszi az Evangéliumra, és megismétli az előbbi kérést. Ez háromszor ismétlődik meg, míg végül, miután megkapta az ollót, így szól a jelölthöz:

„Íme, Krisztus keze által veszed ezt.⁶⁰ Lásd, Kihez járulsz, Kihez csatlakozol, és kitől veszel búcsút.

Ezután a pap kézbe veszi az ollót, és ezt mondja:

„Áldott az Isten, Aki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és az igazság megismerésére eljusson,⁶¹ s Aki áldott mindörökkön örökké.”

Majd a pap megnyírja kereszt alakban, miközben ezt mondja:

„Testvérünk (a nevét mondja)⁶² lenyíratja⁶³ fejének a haját az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Mondjuk érte: »Uram irgalmazz.«” TTT

És a testvérek éneklük:

„Uram irgalmazz.”

Ezután felöltözteti ruhájába, miközben ezt mondja:

„Testvérünk (a nevét mondja) felöltöztetik az örvendezés köntösébe⁶⁴ az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Mondjuk érte: »Uram irgalmazz.«”

Ezután felölti rá az övet, és közben így szól:

57 Vö. 1 Kor 1, 30. „...Őt tette nekünk Isten bölcsességé, igazsággá, megszentelődéssé (ἀ?α?α?ο?δ? ?) és megváltássá.” *MBT*. Ezt azt jelenti, hogy a szerzetesjelöltnek mint Krisztus igazi követőjének és katonájának az *σ*, „megszentelődését” kell megőriznie, helyesebben követnie.

58 Talán meglepő, hogy a jelölt csak „eljegyzni magát a nagy és angyali szhímával”, szoros értelemben véve tehát csak ez utóbbi tekinthető az „angyali élet” teljes földi tükröződésének. Erre utal az is, hogy a Nagy Szerartáskönyv a nagyfogadalom szertartásának ezt az alcímet adja: „A nagy és angyali szerzetesi fogadalom (szhíma) szertartása.” ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΗΤΟΙ ΤΟΥ ΜΑΝΔΥΟΥ. „ΑΣΤΗΡ”, ΑΘΗΝΑΙ, 1986, 199.

59 Az önkéntesség „kézzelfogható” jele következik, ami abból áll, hogy a pap figyelmeztetése után a jelöltnek magának kell háromszor a felnyíró kezébe adnia az ollót, amit az mindannyiszor visszatesz az Evangéliumra. Csak ezután történhet meg a felnyírás, amelynek szóbeli megfogalmazása is a jelölt önkéntességét hivatott hangsúlyozni.

60 Azaz a jelöltnek úgy kell tekintenie most és a továbbiakban felnyírójára, mint Krisztus „élő ikonjára”.

61 1Tim 2, 4.

„Testvérünk (a nevét mondja) felövezi derekát az igazság erejével⁶⁵ testének leigázására⁶⁶ az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Mondjuk érte: »Uram irgalmazza«.”

Majd fölteszi rá a fátyolos süveget,⁶⁷ és ezt mondja:

„Testvérünk (a nevét mondja) befedi a fejét az üdvösség sisakjával⁶⁸ és reménységével az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Mondjuk érte: »Uram irgalmazza«.”

Majd fölteszi a palliumot,⁶⁹ és így szól:

62 A felnyírás során elhangzik a szerzetes új neve. Különböző hagyományok vannak az új név kiválasztásával kapcsolatban. Az egyházi naptárnak a felnyírás napján ünnevelt szentjének nevét is adhatják, vagy pedig olyan nevet, amelynek kezdőbetűje megegyezik a szerzetes világi nevének kezdőbetűjével. A név megválasztása általában a felnyíró személytől függ. Vö. *Настольная книга священнослужителя. Пострижение в монашество*. Москва, 1983.361. (A továbbiakban: *Настольная книга*.) Az új név annak jelét adatik, hogy a szerzetes „meghalt” a világnak, a régi ember nincs többé, számára új élet kezdődött, és ebben az új életben teljes engedelmisséget fogad előljárójának, teljesen Isten szolgálatának szenteli magát. A Nagy Horologion végén vagy az egyházi év mind a tizenkét hónapját felölélő Mincében, de olykor a Nagy Szerartáskönyv végén is megtalálható azoknak a neveknek a jegyzéke, amelyekből a felnyíró személy a felnyírandó jelölt számára nevet választhat.

63 A κείρεται medium-alakja is az önkéntességre utal.

64 A χιτών az újszövetségi szóhasználat szerint tulajdonképpen ingszerű, a derékon övvel összefogott „alsóruhát” (Mt 5, 40; Lk 3, 11; Jn 19, 23) jelent, a „felső” ruhával szemben. A jelölt, miután korábban már levette „addig viselt ruháit”, voltaképpen már felöltötte magára a legalsó „keresztelési-” vagy „vezeklőinget”, amelyet a görög szerartáskönyv nem említ, és amely az önként vállalt nincstelenséget jelenti. De említik mind az orosz, mind a szerb források. V.ö.: *Настольная книга*, 359., К. Никольский: *Пособие к изучению устава богослужения православной церкви*. С.-Петербург, 1900. 746. (A továbbiakban: Никольский.) Отац Јустин Попови?: *Монашки живот по светим оцима*. Београд, 1981. 199., 203. (A továbbiakban: ЈУстин Попови?.) Ez utóbbi fehér vagy világos színű is lehet, míg az itt említett „köntös” vagy másként alsóreverenda, és a többi ruhadarab is, minden esetben fekete. A fekete szín a szerzetest a halálra, bünei siratására emlékezteti, míg az „örvendezés köntöse” (χιτώνα ἀγαλλιόσεως) azt jelzi, hogy aki magára ölti, megszabadul minden földi, világi bánattól, és Jézus Krisztus szavai iránti teljes engedelmisségével bevezetetik a romolhatatlan életbe. V.ö.: *Настольная книга*, 361. Az eredeti, a Septuaginta szerinti görög szöveg (az A. Rahlfs-féle 1935-ös Deutsche Bibelstiftung Stuttgart kiadásáról van szó) valószínűleg az Ézs 61, 10-re történő utalás, ahol a „χιτώνα εὐφροσύνης” fordulattal találkozunk. Ezt erősíti meg az a tény is, hogy a nagyfogadalom szerartásában már ez utóbbi kifejezés szerepel, a teljes felöltötetés után szinte szó szerint idézi az egész fent említett verset Ézsaiás próféciájából. Ld. ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ. „ΑΣΤΗΡ”, ΑΘΗΝΑΙ, 1986. 214-215.

65 Ef 6, 14.

66 Szó szerint: „megömlésére”.

67 Καλυμμαύχιον: „kamilavka”, „papi süveg”, ami szerzetesek esetében fekete fátyollal van ellátva. Meg kell jegyezni, hogy kamilavkát már korábban is hordhatott, de a „fátyolt” csak most, a kislefogadalomra való felnyírás során kapja meg. Vö.: Никольский, 748.

68 Ef 6, 17.

„Testvérünk (a nevét mondja) fölveszi a palliumot, a nagy és angyali fogadalom jegyességének a jelét, a romolhatatlanság és a tisztaság öltözeteként az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Mondjuk érte: »Uram irgalmazz«.”

Majd fölhúzza lábára a sarukat, miközben ezt mondja:

„Testvérünk (a nevét mondja) felsaruzza lábát a békeesség evangéliuma hirdetésének a készségével⁷⁰ az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Mondjuk érte: »Uram irgalmazz«.”

Majd e szavak kíséretében ölti fel rá a palástot:⁷¹

„Testvérünk (a nevét mondja) fölvetette a nagy és Angyali Fogadalom jegyességének a jelét az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Mondjuk érte: »Uram irgalmazz«.”⁷²

69 Nem azonos a római katolikus egyházban a pápa és az érsekek által használt megkülönböztető vállkendővel! De érdekes módon a görög és a szláv terminológia sem mindenben fedi egymást. A görög szertartáskönyvben a felnyíró imájának szövege szerint a *παλλιον* a szláv *параман*-al azonos, ami viszont a *παραμανδύας*-ból ered és kb. „palást-kiegészítést”, „kis palástot” jelent. Ez egy kisméretű, négyzet alakú kendő, rajta a kereszt jelével, amelyet zsinórok erősítenek a mellre vagy a vállra. Egyrészt Krisztus „boldogító igájára, és könnyű terhére” (Mt 11, 30) emlékezteti szüntelenül a szerzetest, másrészt Krisztusnak a kereszten elszenvedett szenvedéseire és kereszthalálára. *Никольский, 746-747*. Felvételének sorrendje is más a görög, mint az orosz vagy a szerb szertartás szerint. Az előbbiben a *παλλιον* felvételére az alsóreverenda felöltése után kerül sor, míg az utóbbiakban a „*параман*” még előbb, a legelső ruhára, a már említett „keresztelési ingre” kerül fel. Ld. *Настольная книга, 361.*, *Јустин Попови?, 203-204.*

70 Ef. 6, 15.

71 Újg.: *μανδύας* (palást, kat. köpeny), óg.: *μανδύη* (gyapjúköpeny). Egyébként a szertartás szövegében nemcsak morfológiailag újgörög (vagy a katharevuszában használatos) kifejezések fordulhatnak elő, hanem az is, hogy a szöveg formailag az ógörög alakot idézi, de fordítása inkább az újgörögben meghonosodott jelentésárnyalata szerint kívánatos. Pílen például az előbbi „jegyességének jelét” kifejezés, melyben az óg. *ἄρραβών* „foglalót, biztosítékot” jelent, míg az újgörög *ἄρραβώνας* „jegyességet, eljegyzést”. Ezt a tényt csak jelezném, mert fő célom a szertartás egyes mozzanatainak, kifejezéseinek a tartalmi kommentálása és nem nyelvtörténeti elemzése volt. A *μανδύας* egyébként ujjatlan, ami a magyarázók szerint egyrészt azt jelzi, hogy a szerzetes nem cselekedhet többé az ó-ember akarata szerint, másrészt, a szabadabb mozgás lehetőségével az angyali életre, azaz az angyalok „szárnyára” emlékeztet. Ld. *Никольский, 747.*, és *Настольная книга, 361-362*. Meg kell még jegyezni, hogy a „palástot” a szerzetes nem mindig, hanem csak kivételes, nagy ünnepi alkalmakon viseli.

72 A görög Szertartáskönyv nem tesz említést az olvasófűzér átadásáról, melyet görögül: *κομπλοχοιωνι*-nek neveznek, mivel görög helyi szokás szerint a szerzetesek ezt csak az áthosz-hegyi monostorokban végzett felnyírások során kapják meg, a Szent Hegyen kívül azonban nem mindenhol, csak néhány monostorban. Ez nem jelenti azt, hogy a szerzetes nem is használja, hanem azt, hogy nem feltétlen tartozéka a felnyírás szertartásának. Mind az orosz, mind a szerb források megemlítik viszont az olvasófűzér (четки, a „megszámlálási” szóból) átadását a felnyírt szerzetesnek a szertartás során, mint a teljes szerzetesi „fegyverzet” tartozékát, utolsó „öltözetét”, amit a felnyíró „lelki kardnak” nevez az Efézusi levél alapján: „Vegyétek fel az üdvösség sisakját is, és a *Lélek kardját*, amely az Isten beszéde” (6, 17.). Ezt a Jézus-ima és a leborulások számlálására kapja, melyeket napi imarendje szerint el kell végeznie. A felnyíró a következő imát mondja: „Testvérünk felveszi a Lélek kardját, amely az Isten beszéde, a Jézus-ima szüntelen végzésére, hogy az Úr Jézus neve mindig értelmében, szívében, gondolatában és ajkain legyen, és

Ezek után így folytatja:

„Könyörögjünk az Úrhoz.”

„Urunk, Istenünk, vezesd be szolgálodat (a nevéet mondja) a Te lelki akolodba⁷³, és számláld őt a Te értelmes nyájadhoz.⁷⁴ Tisztítsd meg gondolkodását a testi vágyaktól és e földi lét hiábavaló csalárdságától. Add meg számára, hogy szüntelenül emlékezzen a javakra, amelyeket azok számára készítettél, akik szeretnek Téged,⁷⁵ és akik megfeszítették magukat⁷⁶ az életnek a Te Országodért. Mert Te vagy a mi lelkünk pásztora és gondviselője,⁷⁷ és Néked zengünk dicsőséget, Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Ámen.”

Ha nem tartanak Liturgiát, a következő „Békességes könyörgést” kell mondani, majd az apostoli és evangéliumi olvasmányok következnek, végül a felyírt személy gyertyát, Szent Evangéliumot⁷⁸ és keresztest kap, majd fogadja a testvérek köszöntését.

„Békességben könyörögjünk az Úrhoz.”⁷⁹

Kórus: „Uram irgalmazz.”

„A fentről való békességért és lelkünk üdvösségéért könyörögjünk az Úrhoz.”⁸⁰

„Az egész világ békéjéért, Isten szent egyházainak jólétéért és a mindenek egyesüléséért könyörögjünk az Úrhoz.”

„A mi testvérünkért (a nevéet mondja) és Istentől való oltalmáért és segítségéért könyörögjünk az Úrhoz.”

„Hogy feddhetetlenül, elítéltetés nélkül és akadálytalanul jusson el a szerzetesi fogadalom céljához, könyörögjünk az Úrhoz.”

„Hogy éljen Isten teljes félelmében, tiszteletében és tisztaságban, könyörögjünk az Úrhoz.”

„Hogy leveesse az óembert, és felöltse az újat, aki Isten tetszése szerint teremtett,⁸¹ könyörögjünk az Úrhoz.”

szakadatlanul mondja: «Uram Jézus Krisztus, Isten Fia, könyörülj rajtam, bűnösön». Ld. K. Никольский, 748–749.; Юстин Попови?, 205.

73 Jn 10, 1, 16.

74 Τῷ λογικῷ σου ποιμνίῳ... „értelmi nyáj”-nak is lehetett volna fordítani. E kifejezés mögött nyilván az van, hogy szembeállítja az embert mint a „teremtés koronáját” a „nem beszélő” (ἄλογος), azaz „oktalan” állatok nyájával, amelyhez a Szentírás is hasonlítja olykor az Istent nem ismerő, vagy szándékát nem értő embert: „Ha keseregne a szívem, és sajogna a bensőm, akkor olyan ostoba és tudatlan volnék veled szemben, mint az állat.” (Zsolt. 73, 21–22.) MBT.

75 1Kor 2, 9. MBT.

76 Gal 2, 20; Gal 5, 24. MBT.

77 1Pt 2, 25.: „Mert olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és gondviselőjéhez.” MBT.

78 Evangéliumos könyvet csak a szerzetespap kap, a nem papi rangban lévő szerzetesnek csak keresztest és égő gyertyát adnak a kezébe. K. Никольский, 749–750.

79 Az itt következő könyörgések alapjául – a speciálisan a fogadalmat tett személyre vonatkozóak kivételével – a magyar ortodox egyházközösségekben használt, Berki Feriz által készült fordítás szolgál. *Liturgikon I.*, 51–61.

80 A szertartáskönyv nem jelzi, de feltételezi, hogy a kórus minden egyes könyörgésre ugyanazt válaszolja: „Uram irgalmazz.”

„Az ő bűneinek megbocsátásáért és elengedéséért könyörögjünk az Úrhoz.”

„Hogy mentse meg őt és bennünket minden bánattól, haragtól, veszedelemtől és szükségétől, könyörögjünk az Úrhoz.”

„Oltalmaz, üdvözít, irgalmaz és őriz meg minket, Isten, a Te kegyelmeddel.”

„Szentséges, tisztaságos, föltöbb áldott, dicsőséges Nagyasszonyunkról, Istennek Szülőjéről és Örökszűz Máriáról minden szentekkel együtt megemlékezvén, önmagunkat és egymást, s egész életünket Krisztus Istenünknek ajánljuk.”

(Kórus: „Néked Uram”)⁸²

(A pap:)⁸³ „Mert szent vagy, mi Istenünk, és Néked dicsőséget zengünk, az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Ámen.”

„Valahányan Krisztusban keresztelkedtetek, Krisztusba öltözködtetek.”⁸⁴ Alleluja.”

Prokimen:⁸⁵ „Az Úr az én világosságom és üdvösségem: kitől kellene félnem?”⁸⁶

Vers: „Az Úr oltalmazza életemet: kitől kellene remennem?”⁸⁷

Az apostoli olvasmány felolvasása következik:

„Felolvasás Pál apostolnak az Efezusiakhoz írt leveléből.” (Ef 6, 10–17.)⁸⁸

„Testvéreim!⁸⁹ Erősödjete meg az Úrban és az ő hatalmas erejében. Öltsetek magatokra az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög mesterkedéseivel szemben. Mert a mi harcunk nem test és vér ellen folyik, hanem erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszág lelkei ellen, amelyek a mennyei magasságban vannak. Éppen ezért vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, és mindent leküzdve megállhassatok. Álljatok meg tehát, felővezve derekatokat igazságszeretettel, és magatokra öltve a megigazulás páncélját, felsaruzva

81 Ef 4, 22–24. MBT.

82 Ez a válasz nincs benne a Szerartáskönyvben, de magától értetődik.

83 Ha van diakónus, a fenti könyörgéseket mind ő mondja, a (szerzetes)pap, vagy a püspök pedig csak a befejező „fennhangot”.

84 *Liturgikon I.*, 61. Ez az ének hangzik el, akár csak itt, egymás után háromszor a keresztelési szertartás során is és Húsvétkor, Karácsonykor, valamint más nagy ünnepeken az ún. „Háromszorszent” ének helyett a Liturgián. (A korai egyházban ugyanis elsősorban Húsvéthoz, később pedig nagy ünnepekhez is kötötték a kereszttség felvételét.) Arra emlékeztet, hogy az ímént fogadalmat tett szerzetes mintegy másodszer keresztelkedett meg. Az ének a Gal 3, 27-re utal: „Akik Krisztusba keresztelkedtetek meg, Krisztust öltöttétek magatokra.” MBT.

85 Azaz „előszöveg” vagy „elővers”, amely az alkalomnak megfelelően változó, általában zsoltárvers, melyet ószövetségi vagy apostoli szentírási olvasmányok előtt olvasnak, illetve énekelnek. Tartalma az adott olvasmány tartalmához, vagy az egyházi ünnep, ünnepi esemény mondanivalójához igazodik.

86 Zsolt 27, 1. (26, 1.) SZJBT.

87 Zsolt 27, 1. (26, 1.) SZJBT.

88 Az apostoli olvasmányt általában egy püspöki imával felavatott felolvasó recitálja, de szükség esetén bármelyik, az egyházhoz tartozó hívő is olvashatja, míg az evangéliumi olvasmányt csak diakónus, pap, vagy püspök.

89 Az apostoli levelek liturgikus felolvasása általában így kezdődik, akkor is, ha a „Testvéreim!” megszólítás nincs benne az eredeti felolvasandó levélrészletben.

a lábatokat a békesség evangéliuma hirdetésének a készségével. Vegyétek fel mindenképpen a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonosznak minden tüzes nyilát. Vegyétek fel az üdvösség sisakját is, és a Lélek kardját, amely az Isten beszéde.”⁹⁰

„Alleluja, Alleluja, Alleluja.”

„Íme ez a szegény kiáltott, az Úr meghallgatta, és kiszabadította minden szorongatásából.”⁹¹

(Diakónus vagy pap:) „Felolvasás Máté Szent Evangéliumából.”

„Ezt mondta az Úr:⁹² Aki jobban szereti apját vagy anyját, mint engem, az nem méltó hozzám; aki jobban szereti fiát vagy leányát, mint engem, az nem méltó hozzám; és aki nem veszi fel keresztjét, és nem követ engem, nem méltó hozzám.⁹³ Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek. Mert az én igám boldogító, és az én terhem könnyű.”⁹⁴

Diakónus: „Irgalmazz nekünk, Isten, a Te nagy irgalmasságod szerint, könyörgünk Hozzád, hallgass meg és irgalmazz.”⁹⁵

„Könyörgünk még Isten (a nevét mondja) szolgája bűneinek megbocsátásáért és elengedéséért.”

Pap: „Mert irgalmas és embereket szerető Isten vagy, és Néked dicsőséget zenünk, az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek, most és mindenkor és mindörökkön örökké.”⁹⁶

(Kórus:) „Ámen.”

Majd átadja neki a keresztet, és így szól:

„Ezt mondta az Úr: Ha valaki énutánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét, és kövessen engem.”⁹⁷

Majd e szavak kíséretében ad égő gyertyát a kezébe:

„Ezt mondta az Úr: Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.”⁹⁸

Most következik a testvérek köszöntése,⁹⁹ miközben éneklük a következő sztichirát, 1. hangra:¹⁰⁰

„Ismerjük meg, testvérek, a titok hatalmát, mert a bűnből az atyai házhoz visszatérő tékozló fiúnak a jóságos atya elébe megy, megcsókolja őt, s újból megajándékozza

90 MBT.

91 Zsolt 34, 7. (33, 7.) SZJBT. Az Alleluját és a zsoltárverset a felolvasó vagy a kórus recitálja, illetve énekl.

92 Az evangéliumi perikópák liturgikus felolvasása vagy ezekkel a szavakkal, vagy egy cselekményre, illetve történetre utaló „Abban az időben...” bevezetővel kezdődik.

93 Mt 10, 37–38. MBT.

94 Mt 11, 29–30. MBT.

95 Liturgikon I., 66.

96 Liturgikon I., 68.

97 Mk 8, 34. MBT.

98 Mt 5, 16. MBT.

eredeti méltósága jegyeivel,¹⁰¹ és a fentieknek titokzatos vigasságot készít,¹⁰² feláldozva a meghízalt tulkot, hogy életünk méltó legyen az áldozó, emberszerető Atyához és a dicső Áldozathoz, a mi lelkünk Üdvözítőjéhez.”¹⁰³

A testvérek köszöntése után következik az elbocsátás.¹⁰⁴

Tudni kell, hogy az újonnan felnyírt szerzetesnek öt napon át a templomban kell tartózkodnia, nem szabad semmilyen munkát végeznie, kivéve az olvasást,¹⁰⁵ amennyiben tud.

-
- 99 Általában (háromszor megismételt) testvéri csókkal történik. Vö.: Róm 16, 16: „Köszöntések egymást szent csókkal.” *MBT*. Érdekes, hogy szerb szokás szerint hogyan történik az üdvözlés: minden egyes szerzetes odamegy, megcsókolja a keresztet, majd az újonnan felnyírtat, és megkérdezi tőle: „Mi a neved, testvér?” Mire ő mindenkinek megmondja az új nevét. Erre ezt válaszolja neki: „Üdvözülj az angyali rendben!” Vö.: Јустин Попови?, 206.
- 100 A görög szertartáskönyv szerint „Ἰδιόμελον”-t, (Vö. még: ΤΡΙΩΔΙΟΝ ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ „ΦΩΣ”, ΑΘΗΝΑΙ, 1987.), ami megegyezik a Nagyböjtöt előkészítő második vasárnap, az ún. „Tékozló fiú vasárnapja” szombat esti Vecsernyéjének második „triódioni sztychirájával”. *Hymnologion II.*, 10.
- 101 Vö.: Lk 15, 22: „Az apa viszont ezt mondta szolgálainak: Hozzatok ki hamar a legszebb ruhát, és adjátok reá, húzzatok gyűrűt a kezére, és sarut a lábára!” *MBT*.
- 102 A himnuszköltészet kifejezése arra utal, hogy ez a „vigasság”, az ószövetségi hagyomány szerint egyúttal szimbolikus vallásos hálaáldozatot is jelenthetett, amellyel egy személy családtagjaival, barátaival együtt háláját róta le a „fentieknek”, azaz Istennek, valamilyen súlyos megpróbáltatásból való szabadulásáért. Vö.: Lev 3; 7.
- 103 *Hymnologion II.*, 10. Itt, a szertartás végén válik nyilvánvalóvá, hogy a szerzetesi fogadalomtétel lelki alapszituációja valóban nem más, mint az elvesztett tékozló fiú visszavágyakozása a „távoli vidékről” az atyai házba, és végül visszaérkezése és ünnepélyes visszafogadása, ahogyan az ének szól: „eredeti méltóságába” (vö. Lk 15, 11–32). Ezt foglalja mintegy költői keretbe a szertartás elején elhangzó első ének: „Ölelő atyai karjaidat hamar tárd ki nékem, mert tékozlón elprédáltam életemet...”, és a legutolsó, amely a megbocsátásról és az ünnepi vigasságról szól.
- 104 Minden jelentősebb ortodox szertartás az ún. „elbocsátással” fejeződik be, amelyben a pap vagy a püspök Krisztus irgalmát és üdvözítését kéri az egybegyűlt hívőkre Szűz Mária, az apostolok, a szentek, és az adott napon ünnepelt szent, illetve szentek imái és közbenjárásai által.
- 105 Az „olvasás” alatt természetesen imákat, a napi liturgikus ciklus előírt szövegeit, szentírási olvasmányokat és egyházyatyak írásait, lelki irodalmat kell érteni.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΣΚΗΜΑΤΟΣ

ΗΤΟΙ

ΤΟΥ ΜΑΝΔΥΟΥ.

Μετὰ τὸ κρησθῆναι τὸ μικρὸν, καὶ ἀρξασθαι τῆς Ἀδελφῆς τῶν Ὁρῶν, εἰσφέρει ὁ Ἐκκλησιαάρχης τὸν μέλλοντα ἀποκαρῆναι, καὶ ποιῆι γονυκλισίας ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων Θυρῶν, καὶ εἰς τοὺς Χορὸς ἀνά μίαν, εἶτα τῷ Ἠγμένῳ· καὶ τότε ἐξελθὼν ἐν τῷ Νάρθηκι, ἀποτίθεται τὰ συνθηματικά. Καὶ ἀρξαμένης τῆς Δείας Λειτουργίας, ἵσταται ἐπὶ τῶν βασιλικῶν πυλῶν ἄζωστος, ἀνυπόδετος, καὶ ἀσκητής.

Ψαλλομένων δὲ τῶν Ἀντιφώνων, μετὰ τὴν Εἰσόδον, λέγεται τὸ Κοντάκιον τῆς ἡμέρας εἰς τὸ Δόξα· εἰς δὲ τὸ, Καὶ νῦν, ψαλλεται τὸ παρὸν Τροπάριον, Ἦχος α΄.

Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Αγκαλας πατρικᾶς, διανοῖξαι μοι σπεύσον· ἀσώτως τὸν ἔμὸν, κατηνάλωσα βίον· εἰς πλοῦτον ἀδαπάνητον, ἀφορῶν τῶν οἰκτιρῶν σου Σωτήρ, νῦν πτωχεύουσιν, μὴ ὑπερίδης καρδίαν· σοὶ γὰρ Κύριε, ἐν κατανύξει κραυγαζῶ· Ἥμαρτον Πάτερ, εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐνώπιόν σου.

Τούτου δὲ ψαλλομένου τρίς, εἰσάγεται παρὰ τοῦ Ἐκκλησιαάρχου ὁ Ἀδελφός, ποιῶν κατὰ τρεῖς τόπους γονυκλισίας ἀνά τρεῖς, μέχρι τῶν ἁγίων Θυρῶν.

Καὶ ἀναστάντα κατηχεῖ αὐτὸν ὁ Ἠγούμενος, οὕτως·

Ανοῖξον τὰ τῆς καρδίας σου ὄτα, Ἀδελφε, καὶ ἄκουσον τῆς φωνῆς τῆ Κυρίου, λεγούσης· Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἄρατε τὸν ζυγὸν με ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶξός εἰμι, καὶ ταπεινός τῆ καρδίας, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Νῦν οὖν τὴν προσήκουσαν ἀπόκρισιν πρὸς ἐκά-

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ. 191

στην τῶν ἐρωτήσεων, μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς, ἀπόδος τῷ Θεῷ. Ἀσφαλῶς δὲ γίνωσκε, ὅτι αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, μετὰ τῆς παννυμνῆτι αὐτῆ Μητρὸς, καὶ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων αὐτῆ, ἐνταῦθα πάρεστιν, ἐνωτιζόμενος τὰ παρὰ σὺ ἐκπορευόμενα λόγια· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ κρίναι ζῶντας καὶ νεκρῶς, ἀποδώσῃ σοι, ἢ καθ' ὃ μέλλεις συνταγῆναι καὶ καθομολογήσαι, ἀλλὰ καθ' ὃ ἀν φυλάξεις, ἢ ὁμολογήσεις. Νῦν ἔν, εἰ ἐν ἀληθείᾳ προσέρχῃ τῷ Θεῷ μετὰ προσοχῆς ἀποκρίνου ἡμῖν, πρὸς ἃ μέλλεις ἐπερωτᾶσθαι.

Ἐρώτησις. Τί προσῆλθες, Ἀδελφέ, προσπίπτων τῷ ἁγίῳ Θυσιαστηρίῳ, καὶ τῇ ἁγίᾳ Συνοδίᾳ ταύτῃ;

Ἀπόκρισις. Ποθῶν τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως, τίμιε Πάτερ.

Ἐρώτησις. Ποθεῖς ἀξιοθῆναι τῷ Ἀγγελικῷ Σχηματι, καὶ καταταγῆναι ἐν τῷ χορῷ τῶν Μοναζόντων;

Ἀπόκρισις. Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ὁ Ἱερεὺς·

Ὅντως καλὸν ἔργον καὶ μακάριον ἐξελέξω, ἀλλ' ἐάν καὶ τελειώσης· τὰ γὰρ καλὰ ἔργα κόπῳ κτῶνται, καὶ πόνῳ κατορθοῦνται.

Ἐρώτησις. Ἐκισία σοι τῇ γνώμῃ προσέρχῃ τῷ Κυρίῳ;

Ἀπόκρισις. Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ἐρώτησις. Μὴ ἐν τινος ἀνάγκῃ, ἢ βίᾳ;

Ἀπόκρισις. Οὐχί, τίμιε Πάτερ.

Ἐρώτησις. Παραμένεις τῷ Μοναστηρίῳ, καὶ τῇ ἀσκήσει, ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς;

Ἀπόκρισις. Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ἐρώτησις. Φυλάττετε σεαυτὸν ἐν παρθενίᾳ, καὶ σωφροσύνῃ, καὶ εὐλαθείᾳ;

Ἀπόκρισις. Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ἐρώτησις. Σώζεις μέχρι θανάτου τὴν ὑπακοὴν τῷ Προστώτῃ, καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἀδελφότητι;

Ἀπόκρισις. Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ἐρώτησις. Ὑπομένεις πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν τοῦ μονήρου βίου, διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν;

Ἀπόκρισις. Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργούντος, τίμιε Πάτερ.

Ἐἵτα λέγει ὁ Ἱερεὺς τὴν Κατήχησιν.

Βλέπε, Τέκνον, οἷας συνθήκας δίδως τῷ Δεσπότη Χριστῷ· Ἄγγελοι γὰρ πάρεσιν ἀοράτως, ἀπογραφομένοι τὴν ὁμολογίαν σου ταύτην, ἣν καὶ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι ἐν τῇ δευτέρᾳ Παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὑψηλοῦμαι οὖν σοι τὴν τελειοτάτην ζωὴν, ἐν ἣ καταμίμῃσιν ἢ τοῦ Κυρίου πολιτεία διαδείκνυται, διαμαρτυρούμενος ἄπερ χρῆ ἀσπάσασθαι σε, καὶ ὧν περ δέον ἐκφυγεῖν. Ἰδοὺ γὰρ προῖθου, Τέκνον, τὸ προσελθεῖν καὶ δουλεῖν τῷ Κυρίῳ. Εἰ οὖν βούλει Μοναχὸς γενέσθαι, πρὸ πάντων καθάρισον σεαυτὸν ἀπὸ παντός μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτιτελῶν ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ. Κτῆσαι ταπεινοφροσύνην, δι' ἧς κληρονόμος γενήσῃ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν· ἀπόθου τῆς βιωτικῆς συνηθείας τὸ θράσος· ὑπακοὴν ἔχε πρὸς πάντας· Ἀγόγγυστος ἔσο ἐν ταῖς ἐπιτασσομέναις σοι διακονίαις· ἐν τῇ εὐχῇ καρτερικός· ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις μὴ κατόκνει· ἐν τοῖς πειρασμοῖς μὴ ἀθύμει· ἐν τῇ νησίᾳ μὴ ἐκλύου. Γίνωσκε δὲ, ὅτι διὰ προσευχῆς καὶ νηστείας δεῖ ἐξλιεῖσασθαι σε τὸν Θεόν. Ἐν ταῖς ἀσθενείαις μὴ ὀλιγῶρει· ἐπιτήρει δὲ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς· οὐ γὰρ μέλλει παύσασθαι ὁ ἐχθρὸς, ὑποβάλλων σοι μνήμην τοῦ προτέρου βίου, καὶ μῖσος πρὸς τὴν ἐνάρετον πολιτείαν. Χρῆ οὖν σε, ἀρξάμενον τῆς ὁδοῦ, τῆς ἀπαγοῦσης ἐπὶ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, μὴ στραφῆναι εἰς τὰ ὀπίσω· οὐ γὰρ εὐθετος ἔση εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Μὴ οὖν προτιμήσῃς τι τοῦ Θεοῦ· μὴ ἀγαπήσῃς μήτε πατέρα, μήτε μητέρα, μήτε ἀδελφῆς, μήτε τινὰ τῶν ἰδίων, μήτε σεαυτὸν ἀγαπήσῃς ὑπὲρ τὸν Θεόν· μὴ ταῖς βασιλείαις τοῦ κόσμου, ἢ ἀνάπαυσιν οἰανδήποτε καὶ τιμὴν· μὴ πτωχείαν ἀποστραφῆς, μὴ κακουχίαν, μὴ ἐξουδένωσιν ἀνθρώπων, μήτε τι ἄλλο, ὃ νομίζεις εἶναι δυσχερές, καὶ κωλυθῆς τρέχειν ὀπίσω τοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' αἰεὶ ἐνοπτριζόμενος τὰ ἐν ἐλπίδι τῶν κατὰ Θεὸν ζώντων ἀγαθῶν, καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος λογιζόμενος Μάρτυρας καὶ Ὁσίους, οἱ πολλοῖς ἰδρώσι, καὶ πόνοις, καὶ μυρίοις αἵμασι, καὶ θα-

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ. 193

νάτους ταῦτα ἐκτίσαντο, γῆφε ἐν πᾶσι κακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ, ὅς, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσε, γενόμενος κατ' ἡμᾶς, ἵνα ἡμεῖς πλουτήσωμεν τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ. Καὶ δεῖ οὖν καὶ ἡμᾶς μιμητάς γενέσθαι αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτόν πάντα ὑπομεῖναι, προκόπτοντας ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ ἡμέρας καὶ νυκτός· αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος εἶπεν· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρόν αὐτῆ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι· ὅπερ ἐστὶ, παρεσκευασμένον αἰεὶ εἶναι μέχρι θανάτου πρὸς πᾶσαν ἐκπλήρωσιν τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν· καὶ γὰρ πεινάσαι ἔχεις, καὶ διψῆσαι, καὶ γυμνητεῦσαι, ὑβρισθῆναι τε καὶ χλευασθῆναι, ἀνειδισθῆναι, καὶ διωχθῆναι, καὶ πολλοῖς ἄλλοις περιχθῆναι λυπηροῖς, αἷς ἢ κατὰ Θεὸν ζωὴ χαρακτηρίζεται· καὶ ὅταν ταῦτα πάντα πάθῃς, Χαῖρε, φησὶν, ὅτι ὁ μισθός σου πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἐσώτησις. Ταῦτα πάντα ἔτω καθομολογεῖς, ἐπ' ἐλπίδι τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν ταύταις ταῖς ὑποσχέσεσι διακατερεῖν συντάσσει μέχρι τέλους ζωῆς, χάριτι Χριστοῦ;

Ἀπόκρισις. Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, τίμιε Πάτερ.

Καὶ εὐθὺς ἐπιπέγεται ὁ Ἱερεὺς.

Ο πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος, ὁ τὰ ἄχραντα σπλάγγνα τῆς αὐτοῦ ἀνεξιχνίαστου ἀγαθότητος ὑπανοίγων παντὶ τῷ προσερχομένῳ αὐτῷ, πόθῳ, καὶ ἀγάπῃ θερμῇ· ὁ εἰπὼν, ὅτι ἐπιλήσεται γυνὴ τὰ ἔκγονα αὐτῆς, ἢ ἐγὼ ἐπιλήσομαι σου· ὁ καὶ τὸν σὸν πόθον εἶδώς, καὶ τῇ προθέσει σου ἐπιβάλλων τὴν παρ' ἑαυτοῦ δύναμιν, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν, ἐπιλάβοιτο, καὶ ἐπαγαλλίσαιτο, καὶ ὑπερασπίσαι σου, καὶ γένοιτό σοι τεῖχος ὄχυρόν ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ, πέτρα ὑπομονῆς, παρακλήσεως ἀφορμῆ, εὐτονίας χορηγός, εὐψυχίας πορισμός, ἀνδρίας συναγωνιστῆς· συγκοιταζόμενος, συνανισταμένος, γλυκαίων καὶ εὐφραίνων σου τὴν καρδίαν τῇ παρακλήτῃ τοῦ Ἁγίου σῆτου Πνεύματος, ἀξιῶν σε καὶ τῆς μερίδος τῶν

ἀγίων καὶ ὁσίων Πατέρων ἡμῶν, Ἀντωνίου, Εὐθυμίου, Σάββα, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς· (Ἐπὶ δὲ Γυναικῶν· Τῆς ἀγίας Πρωτομάρτυρος Θεέλης, Εὐπραξίας, Ὀλυμπιάδος, καὶ τῶν σὺν αὐταῖς) μεθ' ὧν καὶ κληρονομήσεις τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, καὶ ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἶτα κλίναντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῦ Διακόνου εἰπόντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν· τίθησιν ὁ Ἱερεὺς ἐπάνω αὐτοῦ τὸ σχηματολόγιον, καὶ λέγει τὴν Εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπίηκον πάντων.

Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξίους εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικά πάντα καταλιπόντας, καὶ συγγένειαν, καὶ φίλους, καὶ ἀκολουθήσαντάς σοι, πρόσδεξαι καὶ τὸν δούλόν σου (τόν δε), τὸν ἀποταξάμενον πᾶσι τούτοις, κατὰ τὰς ἀγίας ἐντολάς σου, καὶ ὀδήγησον αὐτὸν ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, προσπίπτοντά σοι ἀμετρώστως· τείχισον αὐτὸν ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, εἰς τὸ μὴ δύνασθαι ἐνεργεῖν κατ' αὐτοῦ πᾶσαν ἐναντίαν μηχανὴν, ὑπομονὴν αὐτῷ δωρούμενος, πρὸς τὸ εὐαρεστεῖν σοι διαπαντός· πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. Ὅτι εὐλόγηται, καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Ἱερεὺς. Εἰρήνη πᾶσι.

Ὁ Διακόνος. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

Ὁ Ἱερεὺς.

Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σέ, ὁ διαφορὸς ὁδούς σωτηρίας ἡμῖν ὑποδείξας, διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ σου, πρόσδεξαι τὸν δούλόν σου (τόν δε), τὸν ἀπολλύοντα τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, καὶ ἑαυτὸν προσενέγκαντα σοὶ τῷ

Δεσπότη, θυσίαν ζώσαν, εὐάρεστον. Περιέλε ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὰς ἀλόγους προλήψεις· ἵνα, τῇ ἀφαιρέσει τῶν ἀναισθητῶν τριχῶν, συναποβαληται καὶ τὰς ἀλόγους ἐνθυμήσεις τε καὶ πράξεις, καὶ ἀξιώσῃ ἀναλαβεῖν τὸν ζυγὸν σου τὸν χρηστὸν, καὶ τὸ ελαφρὸν σου φορτίον, καὶ ἄραι τὸν σταυρὸν, καὶ ἀκολουθῆσαι σοὶ τῷ Δεσπότη. Διατήρησον αὐτὸν εἰς τὸν σὸν ἀγίασμόν, καὶ δώρησαι αὐτῷ προθέσειν ἀγαθὴν, ἐν τῇ τηρήσει τῶν ἀγίων σου ἐντολῶν, συναριθμῶν αὐτὸν, ἐν καιρῷ εὐθέτω, τῷ χρόνῳ τῶν ἐκλεκτῶν σου. Χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ πατριῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Εἶτα ἐπιτίνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ Ἱερεὺς εἰς τὸ ἄγιον
Εὐαγγέλιον, λέγει.

Ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ἀσράτως ἐνταῦθα πάρεστι. Βλέπε, ὅτι εἶδεις σε ἀναγκάζει εἰσελθεῖν ἐπὶ τοῦτο τὸ σχῆμα. Βλέπε, ὅτι σὺ ἐκ προθέσεως θέλεις τὸν ἀρράβωνα τοῦ μεγάλου, καὶ Ἀγγελικοῦ σχήματος.

Ἀπόκρισις. Ναι, τίμιε Πάτερ, ἐκ προθέσεως.

Καὶ μετὰ τὸ συναξασθαι, ἐπιτίνας ὁ Ἱερεὺς τὸ ψαλίδιον ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, λέγει πρὸς αὐτόν·

Λάβε τὸ ψαλίδιον, καὶ ἐπίδος μοι αὐτό.

Ὅπερ λαβὼν ὁ Ἱερεὺς, καὶ αὐτὸς ἐπιτίνας τῷ Εὐαγγελίῳ, λέγει πάλιν πρὸς αὐτόν καὶ αὐτὰ. Τούτου δὲ τρίς γενομένου, τελευταίου, ἀπιδόντος αὐτοῦ τὸ ψαλίδιον, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἱερεὺς·

Ἰδοὺ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ λαμβάνεις αὐτό. Βλέπε δὲ τίνι προσέρχη, τίνι συντάσση, καὶ τίνι ἀποτάσση.

Μετὰ ταῦτα, κρατῶν ὁ Ἱερεὺς τὸ ψαλίδιον, λέγει·

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ θελὼν πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας εἰσελθεῖν, ὃ ὧν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

Εἶτα κωρυβαί αὐτόν ὁ Ἱερεὺς σταυροειδῶς, λέγων·

Θ Ἀδελφὸς ἡμῶν (ὁ δεῖνα), κείρεται τὴν κόμην τῆς κε-

φαλῆς αὐτοῦ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἴπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ, Κύριε ἐλέησον.

Καὶ ψάλλεται παρὰ τῶν Ἀδελφῶν τὸ, Κύριε ἐλέησον.

Εἶτα ἐνδύει αὐτὸν τὸ ἱμάτιον, λέγων·

Ὁ Ἀδελφὸς ἡμῶν (ὁ δεῖνα) ἐνδύεται χιτῶνα ἀγαλλιάσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἴπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ, κτλ.

Εἶτα τὴν ζώνην, λέγων·

Ὁ Ἀδελφὸς ἡμῶν (ὁ δεῖνα) περιζώννυται τὴν ὄσφυν αὐτῆ δύναμιν ἀληθείας, εἰς νεκρωσιν σώματος, καὶ ἀνακαίνισιν πνεύματος, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἴπωμεν· κτλ.

Εἶτα τὸ καλυμμαύχιον, λέγων·

Ὁ Ἀδελφὸς ἡμῶν (ὁ δεῖνα) καλύπτεται περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἴπωμεν.

Εἶτα τὸ παλλίον, λέγων·

Ὁ Ἀδελφὸς ἡμῶν (ὁ δεῖνα) λαμβάνει τὸ παλλίον, τὸν ἀρράβωνα τοῦ μεγάλου καὶ Ἀγγελικοῦ Σχήματος, εἰς στήλην ἀφθαρσίας καὶ σεμνότητος, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἴπωμεν.

Εἶτα τὰ σανδάλια, λέγων·

Ὁ Ἀδελφὸς ἡμῶν (ὁ δεῖνα) ὑποδεῖται τὰ σανδάλια εἰς ἐτοιμασίαν τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἴπωμεν.

Εἶτα τὸν μανδύαν, λέγων·

Ὁ Ἀδελφὸς ἡμῶν (ὁ δεῖνα) ἔλαβε τὸν ἀρράβωνα τοῦ μεγάλου καὶ Ἀγγελικοῦ Σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἴπωμεν.

Εἶτα· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δῆλόν σου (τὸν δεῖνα) εἰς τὴν πνευματικὴν σου αὐλήν, καὶ συγκαταρίθμησον αὐτὸν τῷ λογικῷ σε ποιμνίῳ. Καθαρον αὐτῆ τὸ φρό-

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ. 197

νημα ἀπὸ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ τῆς κενῆς ἀπάτης τοῦ βίου τούτου· καὶ δὸς αὐτῷ ἀδιαλείπτως μνημονεύειν τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσί σε, καὶ σταυρώσασιν ἑαυτοὺς τῷ βίῳ, διὰ τὴν Βασιλείαν σου. Σὺ γὰρ εἶ ὁ ποιμὴν καὶ ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔστι Λειτουργία, λέγονται τὰ Εἰρημικά ταῦτα, καὶ τὸ Ἀποστολοεὐαγγέλιον· καὶ δίδεται τῷ ἀποκαρῆντι κηρὸς, τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἢ Σταυρὸς· καὶ γίνεται ὁ Ἀσπασμὸς.

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Χορὸς· Κύριε ἐλέησον.

Ἐπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης, καὶ τῆς σωτηρίας.

Ἐπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ἐπὲρ τοῦ Ἀδελφοῦ ἡμῶν (τοῦ δε), καὶ τῆς παρα Θεοῦ σκέπης, καὶ βοηθείας αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τοῦ ἀμέμπτως, ἀκατακρίτως, καὶ ἀνεμποδίστως διανύσαι αὐτὸν τὸν σκοπὸν τοῦ μοναστικοῦ Σχήματος, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τοῦ διαγείναι αὐτὸν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ, καὶ εὐλαβείᾳ, καὶ σεμνότητι, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτὸν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν νέον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ ἀφέσεως, καὶ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τῆ ρύσθηαι αὐτὸν καὶ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς Παναγίας, ἀχράντου, κτλ.

Ἐμφωνησις· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν, κτλ.

Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Ἀλληλουῖα, κτλ.

Προκειμενον· Κύριος φωτισμὸς μου καὶ σωτὴρ μου.

Στίχ. Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου.

Ὁ Ἀπόστολος.

Πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς Παύλου τὸ Ἀνάγνωσμα.

Κεφ. 5'. 10.

Αδελφοί, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς εἶναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ Διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχαίς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πονηρᾶς, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι, εἶναι Στῆτε ἢν, περιζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ἡμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑπόδησάμενοι τῆς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησέσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σθέσαι· καὶ τὴν περικεφαλαίαν τῆ σωτηρίας δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὅ ἐστι ρῆμα Θεοῦ.

Ἄλληλουϊα. Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξε.

Ἐλαγγέλιον, ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίον.

Κεφ. 1. 37.

Εἶπεν ὁ Κύριος· Ὁ φιλῶν πατέρα, ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμῆ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱόν, ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμῆ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Καὶ ὅς τις λαμβάνει τὸν σαρρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῖος εἰμί, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίόν μου ἐλαφρόν ἐστιν.

Ὁ Διαιτῶνας· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως, καὶ συγχωρήσεως τῶν ἀμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ (τοῦ δε) .

Ὁ Ἱερεὺς· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόνητος Θεὸς ὑπάρχεις, κτλ.

Καὶ διδῶσιν αὐτῷ τὸν Σταυρὸν, λέγων·

Εἶπεν ὁ Κύριος· Εἴτις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.

Καὶ τὸ κηρίον ἀπτόμενον, λέγων·

Εἶπεν ὁ Κύριος· Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλά ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Καὶ γίνεται ὁ Ἀσπασμὸς, ἐν ᾧ ψάλλεται τὸ παρὸν Ἰδιόμελον. Ἦχος α΄.

Επιγινώμεν ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν τὸν γὰρ ἐκ τῆς ἀμαρτίας πρὸς τὴν πατρικὴν ἐστὶν ἀναδραμόντα Ἄσωτον Υἱόν, ὁ πανάγαθος Πατὴρ προὑπαντήσας ἀσπάζεται, καὶ πάλιν τῆς ἰδίας δόξης χαρίζεται, τὰ γνωρίσματα, καὶ μυστικὴν τοῖς ἀνω ἐπιτελεῖ εὐφροσύνην, δύνων τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν· ἵνα ἡμεῖς ἀξίως πολιτευσώμεθα, τοῦτε δύναντος φιλανθρώπου Πατρὸς, καὶ τοῦ ἐνδόξου δυνάματος, τοῦ Σωτῆρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν, γίνεται Ἀπόλυσις.

Γοτιὸν ὅτι, ὁ τοιοῦτος Μοναχὸς ὀφείλει προσκαρτερεῖν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμέρας πέντε, σχολάζων ἀπὸ παντὸς ἔργου, πλὴν ἀναγνώσεως, εἰ ἐπίσταται.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ,

ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΚΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ.

Ἀφ' ἑσπέρας εἰσφέρονται τὰ ἱμάτια τοῦ μέλλοντος λαθεῖν τὸ ἅγιον Σχῆμα, ἐν τῷ ἁγίῳ Θυσιαστηρίῳ, καὶ ἀποτίθενται ἐν τῷ θαλασσιδίῳ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς.

Εἰς δὲ τὸν Ὀρθρον ψάλλεται ὁ παρῶν Κανὼν, οὗ ἡ ἀκτιγίς·